

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2026-352-2>

УДК 336.14:336.225.613(477)

JEL classification: H20, H21, H71, C10

ФОРКУН Ірина

Хмельницький національний університет

<https://orcid.org/0000-0002-4588-6349>

e-mail: ivforkun@khmnu.edu.ua

БОГАТЧИК Людмила

Хмельницький національний університет

<https://orcid.org/0000-0002-0659-057X>

e-mail: bohatchykla@khmnu.edu.ua

МАТВІЙЧУК Леся

Хмельницький національний університет

<https://orcid.org/0000-0002-0974-2284>

e-mail: matviichukl@khmnu.edu.ua

СТАТИСТИЧНА ОЦІНКА ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ В ДОХОДАХ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

У статті здійснено аналіз наукових праць з проблематики формування та оптимізації податкових надходжень та виділено чотири основні напрями їх статистичного аналізу в контексті визначення місця та ролі податкових надходжень у складі доходів бюджетної системи України. Обґрунтовано, що податкові надходження відіграють провідну роль у складі джерел формування дохідної частини бюджетів різних рівнів і є результатом реалізованої податкової політики держави, яка, поєднуючи фіскальну і регулюючу функції, задає вектор розвитку економіки, згладжує ризики, є основою для прийняття ефективних управлінських рішень у фінансово-економічній сфері. Проведена статистична оцінка динаміки доходів зведеного, державного та місцевих бюджетів України в 2021-2024 роках та аналіз частки у них податкових надходжень загалом та в розрізі найвагоміших складових дозволили встановити, що податкова складова в умовах повномасштабної війни стала менш домінуючою щодо наповнення бюджетної системи порівняно із довоєнним періодом, незважаючи на збільшення сум податкових надходжень. Висока залежність України від зовнішнього фінансування в умовах повномасштабної війни залишається ключовим викликом для економічного суверенітету, а тому для переходу від моделі «виживання» до сталого розвитку державна політика має бути зосереджена на трьох стратегічних напрямках: оптимізація податкової політики, модернізація бюджетної політики, післявоєнне відновлення і стимулювання економіки та їх гармонізація з європейськими стандартами.

Ключові слова: бюджетна система, доходи бюджетів, податкові надходження, податкова політика, статистична оцінка.

FORKUN Iryna, BOHATCHYK Ludmyla, MATVIYCHUK Lesya

Khmelnytskyi National University

STATISTICAL ASSESSMENT OF TAX REVENUES IN INCOME OF THE BUDGET SYSTEM OF UKRAINE

The article analyzes scientific works on the formation and optimization of tax revenues and identifies four main areas of their statistical analysis in the context of determining the place and role of tax revenues in the budget system of Ukraine, including: assessment of tax revenues by budget levels formed in the state; analysis of fiscal efficiency and possible positive effects of taxes and fees that were directed to the budget system of Ukraine; study of the procedure for forming tax revenues as components of the budgetary and tax regulation system; assessment of the impact of taxes and fees accumulated in budgets of various levels on the investment development of individual territories or the country as a whole. It has been substantiated that tax revenues play a leading role in the composition of sources of budget revenues at various levels and are the result of the state's tax policy, which, combining fiscal and regulatory functions, sets the vector of economic development, smooths out risks, and provides the basis for effective management decisions in the financial and economic sphere. A statistical assessment of the dynamics of revenues of the consolidated, state, and local budgets of Ukraine in 2021-2024 and an analysis of the share of tax revenues in them in general and in terms of the most significant components have made it possible to establish that, in the conditions of full-scale war, the tax component has become less dominant in terms of filling the budget system compared to the pre-war period, despite the increase in tax revenues. Tax revenues to the State Budget of Ukraine show significant fluctuations, especially under the influence of full-scale war, where VAT, personal income tax, military tax, and corporate income tax remained key sources, with revenues increasing in 2024 due to changes in administration and support, despite military challenges. Tax revenues to local budgets show an increase in total volumes due to the single tax and income tax, despite the decline in personal income tax, while the financial autonomy of communities is declining due to growing dependence on transfers. Ukraine's high dependence on external financing in the context of full-scale war remains a key challenge to economic sovereignty, and therefore, in order to transition from a model of "survival" to sustainable development, state policy must focus on three strategic areas: optimization of tax policy, modernization of budget policy, post-war recovery and economic stimulation, and their harmonization with European standards.

Keywords: budget system, budget revenues, tax revenues, tax policy, statistical assessment.

Стаття надійшла до редакції / Received 15.01.2026

Прийнята до друку / Accepted 26.02.2026

Опубліковано / Published 31.03.2026

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC-BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

© Форкун Ірина, Богатчик Людмила, Матвійчук Леся

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Підходи до побудови бюджетної системи є індикатором рівня розвитку та фінансової стабільності будь-якої країни, адже уособлюють в собі не лише інструменти та важелі бюджетної політики, але й встановлюють пріоритети фінансування, впливаючи на фінансову стабільність, економічне зростання, рівень і якість життя населення, та джерела і методи наповнення її дохідної частини. Аналіз та оцінка бюджетної системи дозволяють визначити складові державної політики у сфері формування та використання бюджетів різних рівнів, свідчать про її спроможність забезпечити свої потреби за рахунок власних ресурсів. Так, використання статистичного аналізу для оцінки складу, структури та динаміки бюджетних надходжень дозволяє не лише встановити тенденції у сфері застосування державних інструментів для наповнення бюджетів різних рівнів, але й провести індикативну оцінку визначених пріоритетів у складі бюджетних надходжень та виявити взаємозв'язки між бюджетами різних рівнів.

Аналіз закордонної практики формування надходжень бюджетної системи свідчить про важливість аналізу власних джерел наповнення бюджетної системи, що не лише є ознакою автономії країни, але й свідчить про раціональність застосування державних регуляторів при побудові взаємовідносин із іншими учасниками бюджетного процесу, зокрема, мова йде про ефективність реалізації в країні податкової, цінової, грошово-кредитної та інших видів політик, які дозволяють повноцінно виконувати визначені у стратегічних нормативних документах завдання. Податкові надходження відіграють ключову роль у складі доходів бюджетної системи, та свідчать про ефективність застосування бюджетних інструментів у сфері справляння податків та інших платежів, а їх позитивна динаміка є ознакою побудови дієвої системи державного регулювання національної економіки.

Традиційно в бюджетах більшості розвинених країн частка податкових надходжень превалює у складі доходів бюджетів усіх рівнів, що дозволяє не лише створити власне фінансове підґрунтя для реалізації передбачених державою функцій і завдань, але й отримати стійкий інструмент впливу на пріоритетно важливі сфери розвитку суспільства. Взаємовідносини з платниками податків, які формуються в системі оподаткування, і знаходять відображення у величині податків та зборів, які надходять до бюджетів різних рівнів, свідчать про спроможність держави побудувати такі податкові взаємовідносини, які б дозволяли не лише реалізувати фіскальну складову податкової політики, але й створювали передумови для подальшого розвитку й розширення ними своєї діяльності.

Воєнна агресія росії проти України суттєво ускладнила умови формування дохідної частини бюджетної системи України, особливо в частині податкових надходжень, та зробила її більш залежною від зовнішніх запозичень. Погіршення умов функціонування стосувалось більшості платників податків та зборів, що було пов'язано не лише з втратою налагоджених ринків збуту, але й з ускладненням умов придбання сировини, мобілізацією значної частини працівників, релокацією виробничих потужностей без попередньої підготовки чи проведення аналізу доцільності їх розміщення на новій території і, відповідно, потребою пошуку нових трудових та інших видів ресурсів задля збереження мінімальних обсягів виробництва, нарешті, неможливістю підлаштуватись під умови воєнного стану і, як наслідок, повна ліквідація суб'єктів господарювання. Обумовлене негативно вплинуло на можливості реалізації прогностичної функції у сфері податкового планування як складової політики оптимізації бюджетних надходжень і, як наслідок, обумовило необхідність виявлення додаткових можливостей щодо оцінки потенційних податкових платежів.

З огляду на обумовлене, цілком логічним є інтерес науковців щодо статистичної оцінки податкових надходжень в системі моніторингу дохідної частини бюджетів різних рівнів з метою об'єктивного аналізу можливостей фінансової системи країни щодо посилення власних джерел наповнення бюджетної системи.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Окремі питання формування та оптимізації податкових надходжень у складі доходів бюджетної системи України неодноразово порушувались у працях вітчизняних науковців, зокрема, для цілей дослідження проаналізовано роботи [1-2, 5-16]. Незважаючи на багатовекторність порушених проблем та цілей, які ставились до виконання, науковці відмічають важливість статистичної оцінки як інструменту об'єктивного аналізу та джерела достовірної інформації про величину податків і зборів, які були спрямовані до бюджетів різних рівнів, та вказують на додаткові можливості, які виникають за рахунок спроможності власного покриття визначених державою пріоритетних для розвитку країни чи окремої території потреб. Розглянувши праці дослідників з означеної проблематики, пропонуємо виділити чотири основні напрями статистичного аналізу ролі податкових надходжень у складі доходів бюджетної системи України:

- 1) оцінка податкових надходжень за рівнями бюджетів, які формуються в державі;
- 2) аналіз фіскальної ефективності та можливих позитивних ефектів від податків і зборів, які були спрямовані в бюджету систему України;
- 3) вивчення порядку формування податкових надходжень як складових системи бюджетно-податкового регулювання;
- 4) оцінка впливу акумульованих до бюджетів різних рівнів податків і зборів на інвестиційний розвиток окремих територій чи країни в цілому.

Згідно встановленої нами класифікації, прихильники першого напрямку проводять оцінку податкових надходжень за рівнями бюджетів, які формуються в державі, зазвичай аналізуючи склад, структуру та динаміку дохідної частини місцевих і державного бюджету. Наприклад, проводячи дослідження проблемних аспектів формування місцевих бюджетів, Михальчишин Н. Л., Фабрисова А. Д. [9] використовують статистичний інструментарій для аналізу бюджету Шабівської об'єднаної територіальної громади, та встановлюють провідну роль податкових надходжень у структурі її доходів. Славкова А. А., акцентуючи увагу на значенні податків і зборів в дохідній частині місцевих бюджетів України, звертає увагу на важливість оцінки їх фіскального потенціалу, що на думку науковця, проявляється в «здатності податків генерувати доходи, що впливає на фінансову стійкість і можливості розвитку місцевих громад» [12]. Крім традиційних статистичних інструментів, які використовує дослідник для вивчення складу та динаміки податкових надходжень у структурі доходів місцевих бюджетів, заслуговують на увагу використані методики базисного та ланцюгового приросту для вивчення динаміки місцевих податків і зборів в Україні, а також розраховані частки податкових надходжень місцевих бюджетів у загальних доходах зведеного бюджету та у ВВП України.

Мартинюк Г. П., Мартинюк М. А. [8], Карпишин Н. І., Ніпаліді О.Ю. [5], відмічаючи провідну роль податку на доходи фізичних осіб у складі податкових надходжень до місцевих бюджетів, проводять оцінку їх бюджетоформуючого потенціалу, використовуючи систему статистичних фіскальних показників, наприклад, податкові надходження від ПДФО в розрахунку на одну людину та окремо на одного працюючого, а також співвідношення податкових надходжень від ПДФО до ВВП [8], та оцінку ПДФО за видами доходів [5].

Що стосується методик статистичної оцінки податкових надходжень до державного бюджету, то у роботах вітчизняних науковців зустрічаємо як розглянуті вище підходи, які, наприклад, стосуються загального аналізу податкових надходжень в системі доходів через оцінку їх складу, структури та динаміки (Тітенко З. М., Ворона А. В. [14], Назаркевич І.Б., Шутко А.М. [10]), вивчення впливу групи податків, наприклад, прямих (Тіщенко І.В., Кушал І.М., Рудич М.В. [15]) чи окремого їх виду, зокрема, ПДФО (Логвіновська С. І., Кир'язова Т. О. [7]), так і використання більш складних інструментів статистичного аналізу, для прикладу, Стець О. В., Зубик А. О. у роботі [13] проводять моделювання впливу динаміки зміни податкових ставок на доходи державного бюджету країни.

В контексті дослідження статистичних методів оцінки податкових надходжень за рівнями бюджетів, які формуються в державі, заслуговує на увагу підхід Котіної Г. М., Степури М. М., Тіліченко Є. Г. [6], які при проведенні аналітичного зрізу макроекономічних впливів на доходи місцевих бюджетів застосовують такі методи економіко-математичного моделювання, як: аналіз часових та просторових рядів даних, методи парної лінійної регресії, множинної лінійної регресії, багатофакторної моделі доходів бюджетів.

Згідно встановленої нами класифікації, прихильники другого напрямку проводять аналіз фіскальної ефективності та можливих позитивних ефектів від податків і зборів, які були спрямовані в бюджету систему України. У цьому контексті заслуговує на увагу підхід Савченко Н. Г., Шевченко С. О., Любчак І. С. [11], які при дослідженні фіскальної ефективності податкових надходжень в системі формування зведеного бюджету України застосовують методи прогнозування, зокрема, в частині оцінки закладених в Бюджетній декларації на 2025-2027 роки заходів. Підтримуємо науковців щодо важливості «розроблення компенсаторних механізмів, які дозволять забезпечити фінансову спроможність місцевих бюджетів та їхню здатність ефективно виконувати делеговані повноваження, незважаючи на зростання централізації бюджетних ресурсів у державному секторі» [11].

Цікавими є пропозиції Юрчишеної Л. В., Борачук В. І. [16] щодо аналізу фіскальної ефективності податку на доходи фізичних осіб та військового збору в місцевих бюджетах областей, зокрема, науковці проводять статистичну оцінку розподілу цих податків між бюджетами різних рівнів, аналіз їх фіскальної ефективності за видами доходів, що дозволяє встановити та виявити причини змін у структурі надходжень податку на доходи фізичних осіб і військового збору до місцевих бюджету України.

Згідно встановленої нами класифікації, прихильники третього напрямку проводять вивчення порядку формування податкових надходжень як складових системи бюджетно-податкового регулювання, переводячи дослідження порядку справляння податків і зборів у правову площину з урахуванням задекларованих Бюджетним та Податковим кодексами України принципів бюджетного й податкового регулювання. Наприклад, Деменко О. Є. [2], проводячи дослідження правових аспектів регулювання податкових відносин, звертає увагу на наявні колізії та неузгодженості у сфері податкового й бюджетного законодавства, що створюють підґрунтя для недотримання принципів податкового регулювання і, як наслідок, виникнення передумов для недотримання достатнього рівня фінансового забезпечення до місцевих та державного бюджетів. За цих умов, вважаємо, що мова йде про використання методів описового (декскриптивного) аналізу, які довели свою ефективність в системі якісного статистичного аналізу.

Нарешті, прихильники четвертого напрямку проводять оцінку впливу акумульованих до бюджетів різних рівнів податків і зборів на інвестиційний розвиток окремих територій чи країни в цілому. Наприклад, Даудова Г.В. і Таукешева Т.Д., у роботі [1] на підставі статистичного аналізу джерел формування дохідної частини місцевих бюджетів роблять цілком логічний висновок, що бюджетоформуючий потенціал місцевих бюджетів, особливо в частині власних податкових надходжень, повинен враховувати встановлені пріоритетні потреби розвитку територіальних громад.

Загалом, проведені дослідження підходів щодо проведення статистичної оцінки податкових надходжень в доходах бюджетної системи України, які зустрічаємо у працях вітчизняних науковців, дозволяють зробити висновок про використання доволі диференційованого набору інструментів статистичного аналізу, які дозволяють провести глибоке вивчення порушених у дослідженнях проблем, та є ефективними з позиції достовірності й об'єктивності отриманих результатів та можливості їх використання для подальших прогнозних розрахунків чи висновків.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є статистична оцінка податкових надходжень в доходах бюджетної системи України та визначення напрямів підвищення фіскальної стійкості бюджетів в умовах сучасних економічних та безпекових викликів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Україна вже майже чотири роки діє в умовах повномасштабної збройної агресії з боку росії, яка розпочалася 24 лютого 2022 року, і твердо протистоїть цій загрози, працюючи в надзвичайно складних обставинах. Країна продовжує зазнавати величезних втрат у всіх сферах економічної, фінансової та соціальної систем. Зважаючи на великі виклики, серед яких посилення інтенсивності бойових дій, масовані ракетні удари по енергетичній інфраструктурі та нестачу внутрішніх фінансових ресурсів, уряд визначає пріоритетними напрямами фінансування оборонний сектор, соціальний захист і відновлення критично важливої інфраструктури.

В сучасних надзвичайно складних умовах органи державної влади та органи місцевого самоврядування вимушені вдаватися до нестандартних рішень і шукати шляхи для максимально ефективного задоволення потреб країни загалом, регіонів та громад і долати негативні наслідки війни. Паралельно спостерігаються суттєві зміни в бюджетному процесі, як у його плануванні, так і у виконанні. Це зумовлено зростанням видатків на забезпечення безпеки, подолання наслідків бойових дій, підтримку соціальної сфери та інших важливих напрямів, а також необхідністю врахування складних умов функціонування платників податків. Ускладнюють ситуацію кризові явища в окремих секторах економіки, релокація підприємств із зон бойових дій і прифронтових територій, що додатково негативно впливає на формування дохідної частини державного та місцевих бюджетів.

Впродовж 2024 року бюджетна система України функціонувала в умовах сталого дефіциту державного бюджету, тоді як місцеві бюджети зберігали відносну стійкість (таблиця 1). В 2021-2024 роках доходи і видатки Державного бюджету України зростають, однак їх динаміка засвідчує глибоку структурну нерівновагу. В досліджуваному періоді, доходи зросли на +1825860.4 млн грн (або їх темп приросту склав +140.8%), видатки зросли на 2996423.8 млн грн (або їх темп приросту склав +201.1%). Зокрема, видатки в довоєнному 2021 році покривалися за рахунок доходів на 87.0%, тоді як у 2022 році – лише на 66.1%, у 2023 році – на 66.6%, у 2024 році – на 69.6%, що вказує на негативний вплив війни на формування власної ресурсної бази та зростання дефіциту державного бюджету.

Таблиця 1

Склад та динаміка показників виконання державного, місцевих і зведеного бюджетів України в 2021-2024 рр.

Показники	2021 р., млн грн	2022 р., млн грн	2023 р., млн грн	2024 р., млн грн	Темп росту, %			
					2022/2021	2023/2022	2024/2023	2024/2021
ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ								
Доходи	1296852.9	1787395.6	2671997.9	3122713.3	137.8	149.5	116.9	240.8
Видатки	1490258.9	2705423.3	4014418.1	4486682.7	181.5	148.4	111.8	301.1
Кредитування	4531.4	-3325.9	-9309.4	-5469.2	-73.4	279.9	58.7	-120.7
Дефіцит (-)/ Профіцит (+)	-197937.4	-914701.7	-1333110.7	-1358500.0	462.1	145.7	101.9	686.3
МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ								
Доходи	580699.1	555097.0	652609.1	679530.8	95.6	117.6	104.1	117.0
Видатки	569428.2	484295.2	646822.5	671798.0	85.0	133.6	103.9	118.0
Кредитування	241.7	928.0	376.5	-153.2	383.9	40.6	-40.7	-63.4
Дефіцит (-)/ Профіцит (+)	11029.1	69873.8	5409.9	7885.9	633.5	7.7	145.8	71.5
ЗВЕДЕНИЙ БЮДЖЕТ УКРАЇНИ								
Доходи	1877552.0	2342492.6	3324607.0	3802244.1	124.8	141.9	114.4	202.5
Видатки	2059687.1	3189718.5	4661240.6	5158480.7	154.9	146.1	110.7	250.4
Кредитування	4773.1	-2397.9	-8932.9	-5622.4	-50.2	372.5	62.9	-117.8
Дефіцит (-)/ Профіцит (+)	-186908.3	-844827.9	-1327700.8	-1350614.1	452.0	157.2	101.7	722.6

Джерело: розраховано за матеріалами [3]

Сукупний річний дефіцит в досліджуваному періоді зріс з 197.9 млрд грн до 1 трлн 358.5 млрд грн, або на 1 трлн 160.6 млрд грн (або на +586.3%), що вказує на надзвичайне навантаження на систему державних фінансів (рисунки 1).

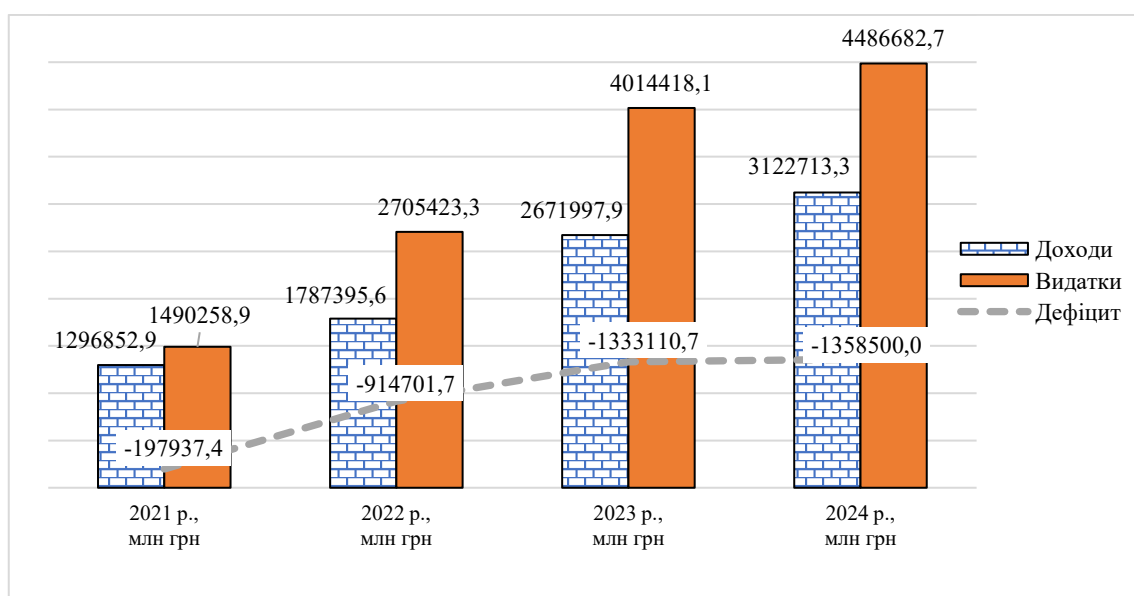

Рис. 1. Показники виконання Державного бюджету України в 2021-2024 роках

Джерело: побудовано за матеріалами [3]

Порівняно стабільними та стійкими на цьому фоні виглядають місцеві бюджети, а їх доходи та видатки демонструють виважену та контрольовану динаміку, без різких коливань (рисунок 2).

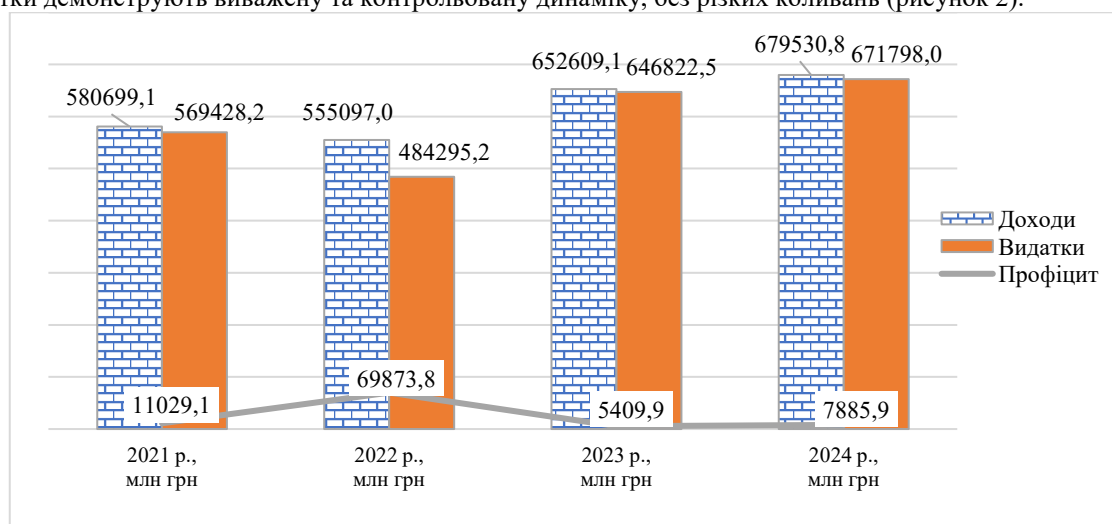

Рис. 2. Показники виконання місцевих бюджетів України в 2021-2024 роках

Джерело: побудовано за матеріалами [3]

В досліджуваному періоді доходи місцевих бюджетів зросли з 580699.1 млн грн до 679530.8 млн грн, що відповідає +98831.7 млн грн приросту (+17.0 %), з яких +97512.1 млн грн приросту в 2023 році та 26921.7 млн грн приросту в 2024 році. В 2022 році доходи місцевих бюджетів скоротилися на -25602.1 млн грн (або на -4.4%) в порівнянні з довоєнним 2021 роком. Видатки місцевих бюджетів демонстрували аналогічну тенденцію що і доходи, зокрема зросли з 569428.2 млн грн до 671798.0 млн грн, що відповідає +102369.8 млн грн приросту, зокрема +162527.3 млн грн (+33.6%) в 2023 році та +24975.5 млн грн (+3.9%) в 2024 році. В 2022 році видатки місцевих бюджетів скоротилися на -85133.0 млн грн (або на -15.0%) в порівнянні з довоєнним 2021 роком. У досліджуваному періоді темп зростання доходів стабільно перевищував темп зростання видатків на 1.0 – 2.0%, що забезпечило профіцит в системі місцевих бюджетів.

У структурі зведеного бюджету України частка доходів і видатків місцевих бюджетів скоротилася, зокрема по доходах в досліджуваному - із 30.9% в 2021 році до 17.9% в 2024 році (або на -13.0%), по видатках з 27.6% до 13.0% (або на -14.6%) відповідно, що вказує на централізацію фінансових ресурсів в умовах воєнного стану на рівні держави, а це, в свою чергу, пов'язано із забезпеченням обороноздатності держави, фінансуванням соціальних виплат, збереженням та відновленням критичної інфраструктури та підтримкою бізнесу тощо (рисунок 3). Таким чином, місцеві бюджети в досліджуваному періоді залишалися на позиціях забезпечення фінансової стійкості, хоча через окремі обмеження при формуванні доходної бази та високий рівень залежності від трансфертів не стали рушієм економічного розвитку.

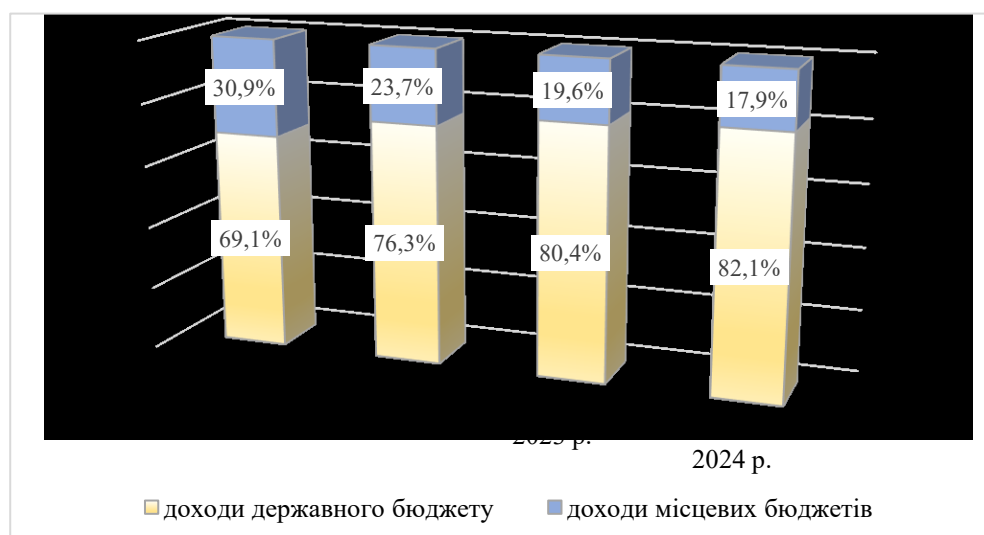

Рис. 3. Частка доходів державного та місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України в 2021-2024 роках
Джерело: побудовано за матеріалами [3]

Загалом частки місцевих бюджетів України в доходах зведеного бюджету (без трансфертів) демонструють значне зниження фінансової ролі місцевого самоврядування в бюджетній системі. Якщо упродовж 2017–2022 років ця частка залишалася стабільною та коливалась у межах 22–24%, то вже у 2023 році вона різко впала до 17,8%, а у 2024 році знизилася ще більше - до критично низького рівня у 15,7% [4] (рисунок 4).

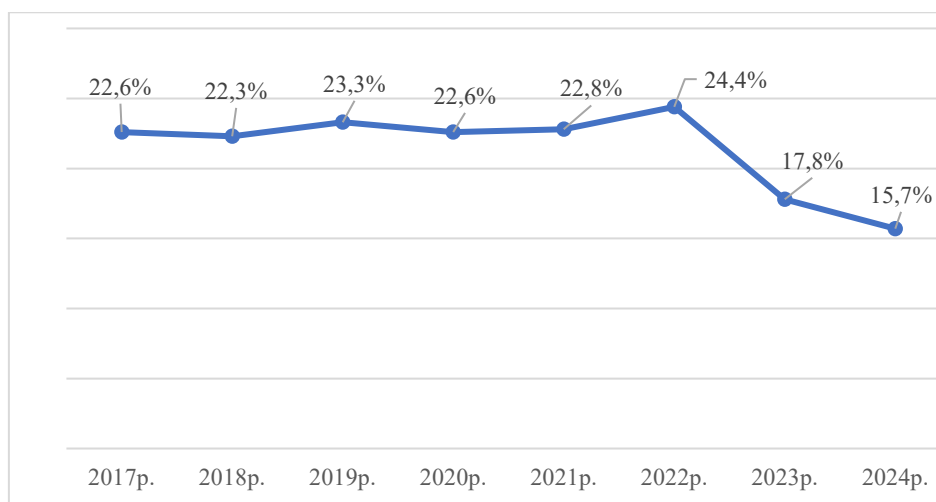

Рис. 4. Динаміка частки місцевих бюджетів в доходах зведеного бюджету України в 2017-2024 рр. (без трансфертів)
Джерело: побудовано авторами за матеріалами [4]

Податки виступають основою формування та фінансування бюджетної системи, забезпечуючи надходження для виконання державних функцій (оборона, інфраструктура, освіта, медицина, соціальний захист) і виконують фіскальну (основну) та регулюючу ролі, впливаючи на економіку й перерозподіляючи доходи для суспільних потреб шляхом формування централізованих фондів коштів. Враховуючи те, що саме податкова політика задає вектор розвитку економічних процесів, згладжує наслідки економічних криз, підвищує конкурентоспроможність економіки, є основою для урядових рішень щодо фінансування державних програм, вирівнювання доходів населення, виконання соціальних функцій рівності [17], здійснимо аналіз формування податкової складової бюджетної системи України.

Дані таблиці 2 свідчать про те, що найбільшу частку у структурі доходів Державного бюджету України у 2021-2024 роках складають податкові надходження. Найбільша їх частка зафіксована у довоєнному 2021 році на рівні 85.4% (що в абсолютних показниках складає 1107090.9 млн грн). В порівнянні з 2022 роком їх частка скоротилася до 53.1% загальної структури доходів державного бюджету, що складало 949764.4 млн грн (або на -157326.5 млн грн менше в порівнянні з 2021 роком). В 2023 році частка податкових надходжень в структурі державного бюджету скоротилася до 45.0%, хоча абсолютний приріст в порівнянні з показником 2022 року склав +253779.7 млн грн, а в порівнянні з 2021 роком +96453.2 млн грн. В 2024 році Україна наростила податковий потенціал до 1647189.6 млн грн, що складає 52.7% структури доходів державного бюджету. Такі зміни у структурі доходів державного бюджету відбуваються за рахунок нарощення обсягів

неподаткових надходжень (з 13.5% в 2021 році до 31.2% в 2024 році від загальної структури доходів), допомоги від ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ (з 0.1% в 2021 році до 15.2% в 2024 році від загальної структури доходів) і вказують на те, що податкова система стала менш домінуючою в наповненні бюджету порівняно із довоєнним періодом, незважаючи на збільшення сум податкових надходжень.

Таблиця 2

Склад та структура доходів Державного бюджету України в 2021-2024 рр.

Показники	2021 р.		2022 р.		2023 р.		2024 р.	
	млн. грн.	структура, %	млн. грн.	структура, %	млн. грн.	структура, %	млн. грн.	структура, %
РАЗОМ по державному бюджету	1296852.9	100.0	1787395.6	100.0	2671997.9	100.0	3122713.3	100.0
Податкові надходження	1107090.9	85.4	949764.4	53.1	1203544.1	45.0	1647189.6	52.7
Неподаткові надходження	175357.9	13.5	346327.7	19.4	991601.7	37.1	974398.5	31.2
Доходи від операцій з капіталом	328.7	0.0	611.0	0.0	100.3	0.0	183.9	0.0
Від органів державного управління	12576.1	1.0	9465.6	0.5	42915.3	1.6	26522.2	0.8
Від ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ	1289.9	0.1	481090.7	26.9	433404.4	16.2	473945.2	15.2
Цільові фонди	209.4	0.0	136.2	0.0	432.1	0.0	473.9	0.0

Джерело: розраховано за матеріалами [3]

Частку найвагоміших податків в структурі податкових надходжень Державного бюджету України подано в таблиці 3. В структурі податкових надходжень переважають непрямі податки, зокрема в досліджуваному періоді їх частка складає 66.6% - 60.3%. В абсолютних показниках це відповідає 737117.6 млн грн в 2021 році та 993141.1 млн грн в 2024 році, в 2022 році їх абсолютний показник склав 595599.8 млн грн. В складі неподаткових надходжень домінуючу частку займає ПДВ та акцизний податок, частка яких в загальній структурі податкових надходжень державного бюджету України складає 48.5% - 44.6% та 14.7%-12.8% в 2021-2024 роках. Однак в 2022 році ПДВ складає 22.5% а акцизний податок – 37.4% структури податкових надходжень державного бюджету, що пояснюється змінами в структурі податкових надходжень, спричиненими війною, а саме переорієнтацією споживання на підакцизні товари (паливо, алкоголь), зростанням цін на них, а також можливими змінами в податковій політиці (наприклад, підвищення ставок чи акцизів на паливо) для фінансування оборони, адже акцизи з підакцизних товарів стали значним джерелом наповнення бюджету в умовах війни, попри загальний спад податкових надходжень, а це, в свою чергу, відображає зміну споживчих пріоритетів та фіскальних потреб держави. На противагу акцизам, ПДВ залежить від загального обсягу споживання та імпорту, який значно скоротився через війну, падіння ВВП та розрив логістичних ланцюгів. Таким чином, висока частка акцизу у 2022 році є наслідком специфічних умов воєнного часу, коли акцизні надходження, попри загальне падіння економіки, зросли в структурі податків через їхню значущість для фінансування державних витрат, особливо в паливному секторі.

Серед прямих податків основну фіскальну роль здійснюють податок на прибуток підприємств та податок з доходів фізичних осіб. Частка даних прямих податків в 2021-2024 роках складає 13.3%-16.5% та 9.8%-33.1%. Надходження ПДФО до державного бюджету в 2024 році становили 546033.9 млн грн, що на +377081.3 млрд грн, або на + 223,2 % перевищувало відповідний показник 2023 р. поряд з економічними чинниками зростання і дегінізації (зокрема з метою бронювання військовозобов'язаних) доходів громадян, причиною стрімкого зростання надходжень даного податку були адміністративні чинники: перенаправлення з 01.10.2023 року «військового» ПДФО із грошового забезпечення військовослужбовців від місцевих бюджетів до держбюджету. На зростання військового збору вплинуло підвищення з 01.12.2024 року ставки військового збору з 1,5% до 5 %. Надходження податку на прибуток підприємств до державного бюджету у 2024 р. склало 271137.4 млн грн, що на 127300.3 млн грн, або на +88,5 % більше відповідного показника 2023 року. Надходження суттєво зросли за рахунок поліпшення фінансових результатів діяльності бізнесу, а також на його зростання вплинуло підвищення податкового навантаження на банки (зокрема ставка у розмірі 50% була запроваджена з листопада 2023 року і застосовувалася до прибутку, нарахованого за весь 2023 рік і 2024 рік). Як результат, саме фінансова діяльність серед видів економічної діяльності із великим відривом забезпечила найбільші надходження від податку на прибуток підприємств.

Дані таблиці 4 свідчать про те, що найбільшу частку у структурі доходів місцевих бюджетів України у 2021-2024 роках складають податкові надходження – 59.7%-64.9% відповідно. Але пік припав на 2022 рік в якому частка податкових надходжень склала 70.9%, що відбулося не через зростання, а через скорочення загальних обсягів доходів та зміну зарахування ПДФО з військових до державного бюджету; у 2024 році частка податків знизилася до 64.9%, що відображає переорієнтацію фінансування та зростання залежності від трансфертів.

Таблиця 3

**Частка найвагоміших податків в структурі податкових надходжень
Державного бюджету України в 2021-2024 рр.**

Показники	2021 р.		2022 р.		2023 р.		2024 р.	
	млн. грн.	структура, %	млн. грн.	структура, %	млн. грн.	структура, %	млн. грн.	структура, %
ПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ, зокрема:	1107090.9	100.0	949764.4	100.0	1203544.1	100.0	1647189.6	100.0
ПРЯМІ ПОДАТКИ, з них:	369973.3	33.4	354164.6	37.3	414840.8	34.5	654048.5	39.7
податок на прибуток підприємств	147751.7	13.3	117049.9	12.3	143837.1	12.0	271137.4	16.5
ПДФО	108946.4	9.8	114769.5	12.1	168952.6	14.0	546033.9	33.1
військовий збір	28608.8	2.6	33657.8	3.5	37992.2	3.2	51198.4	3.1
рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів	80749.4	7.3	85365.0	9.0	60327.7	5.0	52430.5	3.2
екологічний податок	3916.5	0.4	3322.4	0.3	3667.9	0.3	3916.2	0.2
НЕПРЯМІ ПОДАТКИ, з них:	737117.6	66.6	595599.8	62.7	788703.3	65.5	993141.1	60.3
ПДВ	536489.2	48.5	213948.0	22.5	580797.3	48.3	734455.4	44.6
акцизний податок	162451.2	14.7	355405.8	37.4	167346.6	13.9	210406.4	12.8
мити	38177.2	3.4	26246.0	2.8	40559.4	3.4	48279.3	2.9

Джерело: розраховано за матеріалами [3]

В абсолютних показниках обсяг податкових надходжень в 2021-2024 роках динамічно зростає з 346713.2 млн грн до 441094.2 млн грн, їх абсолютний приріст в досліджуваному періоді складає +94381.0 млн грн (або +27.2%).

Таблиця 4

Склад та структура доходів місцевих бюджетів України в 2021-2024 рр.

Показники	2021 р.		2022 р.		2023 р.		2024 р.	
	млн. грн.	структура, %	млн. грн.	структура, %	млн. грн.	структура, %	млн. грн.	структура, %
РАЗОМ по місцевих бюджетах, зокрема:	580699.2	100.0	555097.1	100.0	652609.1	100.0	679530.9	100.0
Податкові надходження	346713.2	59.7	393460.7	70.9	434540.9	66.6	441094.2	64.9
Неподаткові надходження	27183.0	4.7	22041.1	4.0	36511.4	5.6	43603.7	6.4
Доходи від операцій з капіталом	3462.2	0.6	2276.0	0.4	3621.9	0.6	4854.9	0.7
Від органів державного управління	202733.3	34.9	136753.8	24.6	177385.2	27.2	187932.4	27.7
Від ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ	36.0	0.0	223.3	0.0	197.9	0.0	1427.4	0.2
Цільові фонди	571.4	0.1	342.3	0.1	351.8	0.1	618.3	0.1

Джерело: розраховано за матеріалами [3]

В складі податкових надходжень в 2021-2024 роках лівову частку складають податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості – 65.9%-64.7% (таблиця 5). В 2024 році їх величина сягнула 285444.5 млн грн, що більше показника 2021 року на +57121.5 млн грн, або на +21.3%. Однак в порівнянні з 2023 роком їх абсолютний приріст скоротився на -19407.0 млн грн, або на -6.4%, що передусім пов'язано із суттєвим скороченням базового бюджетотворюючого джерела доходів – ПДФО. У 2021–2023 роках його частка в податкових надходженнях коливалася в межах 61.2%-66.6%, тоді як в 2024 році складає 58.4%. Переспрямування «військового ПДФО» з місцевих бюджетів до державного з листопада 2023 року дещо скоригувало загальну структуру, однак не позбавило цей сегмент лідерства. Загалом місцеві бюджети в 2024 році втратили 31.9 млрд грн ПДФО (або –11,0%).

Суттєве зростання необхідно також відзначити по внутрішніх податках на товари та послуги (акцизних надходженнях), зокрема, загальний акциз зріс за 2024 рік на +24,3%, а окремо акциз із пального

зріс на +43,0%. Така динаміка склалася за рахунок активізації роздрібного ринку пального, а також внесених змін в чинне законодавство України щодо ставок його адміністрування.

Незважаючи на зменшення надходжень до місцевих бюджетів від ПДФО, переважна більшість інших джерел доходів місцевих бюджетів демонструвала зростання (таблиця 6). Загалом місцеві податки і збори в досліджуваному періоді зросли з 89896.6 млн грн в 2021 році до 119814.3 млн грн в 2024 році, абсолютний приріст склав +29917.7 млн грн, що відповідає +19.8% приросту. Незважаючи на скорочення темпів приросту місцевих бюджетів в 2022 році на -6.2%, в 2023 році приріст склав +18.6%, а в 2024 році – +19.8%.

Таблиця 5

Частка найвагомійших податків в структурі податкових надходжень місцевих бюджетів України в 2021-2024 рр.

Показники	2021 р.		2022 р.		2023 р.		2024 р.	
	млн. грн.	структура, %	млн. грн.	структура, %	млн. грн.	структура, %	млн. грн.	структура, %
Податкові надходження, разом з них:	346713.2	100.0	393460.7	100.0	434540.9	100.0	441094.2	100.0
- податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості	228323.0	65.9	285757.3	72.6	304851.5	70.2	285444.5	64.7
зокрема ПДФО	212230.3	61.2	272245.3	69.2	289398.2	66.6	257530.8	58.4
- податки на власність	0.3	0.0	0.2	0.0	0.3	0.0	0.5	0.0
- рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів	8569.1	2.5	8741.0	2.2	5982.3	1.4	6525.4	1.5
- внутрішні податки на товари та послуги	17849.1	5.1	13081.5	3.3	22399.3	5.2	27838.2	6.3
- окремі податки і збори, що зараховуються до місцевих бюджетів	0.07	0.0	0.03	0.0	0.04	0.0	0.02	0.0
- місцеві податки та збори	89896.6	25.9	84305.1	21.4	100008.8	23.0	119814.3	27.2
- інші податки та збори	2075.0	0.6	1575.6	0.4	1298.7	0.3	1471.3	0.3

Джерело: розраховано за матеріалами [3]

В 2024 році податок на нерухоме майно зріс на +14,6%, збір за місця паркування транспортних засобів – на +15,0%, туристичний збір – на +22,7%, єдиний податок – на +23,9%, що є позитивним сигналом щодо поступового повернення господарської активності на місцях. Слід відмітити, що плата за землю (земельний податок із юридичних та фізичних осіб) зросла на +8,08% і вона залишилася стабільним джерелом доходів у структурі місцевих бюджетів, особливо для тих територіальних громад у яких розвиненим є аграрний чи промисловий сектори.

Таблиця 6

Динаміка надходження місцевих податків та зборів в 2021-2024 рр.

Показники	2021 р., млн грн	2022 р., млн грн	2023 р., млн грн	2024 р., млн грн	Темп росту, %			
					2022/2021	2023/2022	2024/2021	2024/2023
Місцеві податки та збори, з них:	89896.6	84305.1	100008.8	119814.3	93.8	118.6	133.3	119.8
- податок на майно, зокрема:	43242.7	36790.8	43829.4	50237.9	85.1	119.1	116.2	114.6
земельний податок	11815.5	11126.3	12086.8	13063.9	94.2	108.6	110.6	108.1
- збір за місця для паркування транспортних засобів	127.1	101.8	151.4	174.1	80.1	148.7	137.0	115.0
- туристичний збір	244.0	186.4	222.6	273.2	76.4	119.4	112.0	122.7
- єдиний податок	46282.4	47226.1	55805.4	69129.2	102.0	118.2	149.4	123.9

Джерело: розраховано за матеріалами [3]

Попри зростання більшості власних доходів, цих коштів наразі не вистачає, щоб компенсувати втрати від податку на доходи фізичних осіб. Це підкреслює вразливість доходної бази місцевої влади і її сильну залежність від рішень, що ухвалюються на центральному рівні. Хоча й спостерігається формування більш сучасної системи доходів, її обсяг усе ще залишається недостатнім для повноцінного забезпечення бюджетів розвитку та реалізації важливих стратегічних планів і програм.

Станом на кінець 2024 року спостерігаються помітні зміни у пріоритетах: місцеві громади активніше зосереджуються на пошуку та розвитку альтернативних джерел фінансування. Водночас ключова роль ПДФО залишається незмінно важливою. Без часткового або повного повернення цього податку, чи впровадження нового механізму вирівнювання фінансових можливостей, багато територіальних громад опиняться під загрозою втрати фінансової спроможності. Це висуває на перший план питання справедливого розподілу податкових надходжень у рамках багаторівневої системи управління. Такий розподіл має забезпечити

громадам не лише можливість стабільно існувати в умовах війни, але й створювати умови для власного розвитку, залучати ресурси на відбудову та стимулювати економічне зростання.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Загалом, проведені дослідження показали, що стан та умови формування бюджетної системи є ключовим індикатором, який дозволяє в комплексі оцінити тенденції розвитку будь-якої країни та її територій, пріоритети та спроможність залучати капітал на міжнародному ринку, оскільки здорова бюджетна система свідчить про фінансову стабільність, прозорість та ефективне управління ресурсами, що є привабливим для інвесторів.

Традиційно бюджети різних держав мають подібну структуру, адже формуються як за рахунок власних надходжень як результат реалізованої податкової, фінансово-кредитної, інвестиційної та інших видів політик, так і шляхом здійснення запозичень для покриття визначених державними програмами цілей та завдань. Без сумніву, податкові надходження відіграють провідну роль у складі джерел формування дохідної частини бюджетів різних рівнів, оскільки є індикатором взаємодії державних органів влади з суб'єктами господарювання, та свідчать про ефективність реалізованих умов щодо легалізації бізнесу та його виходу з тіні.

Використання статистичного інструментарію для вивчення податкових надходжень дозволяє провести оцінку стійкості податкових джерел формування доходів в бюджетну систему, та оцінити можливості прогнозування їх розміру задля планування необхідної величини зовнішніх запозичень. Проведений аналіз способів застосування статистичних інструментів для оцінки податкових джерел формування бюджетів різних рівнів засвідчує їх різноманітність та комплексність, а також повноту отриманих результатів та їх відповідність поставленим цілям.

Оцінка формування податкової складової бюджетної системи України в довоєнний 2021 рік та в період повномасштабної війни росії показала, що податкова складова стала менш домінуючою щодо наповнення бюджетної системи порівняно із довоєнним періодом, незважаючи на збільшення сум податкових надходжень. Зміна пропорцій розподілу основних бюджетоутворюючих податків у рамках багаторівневої системи управління, які пов'язані із викликами війни, стали вразливими для дохідної бази місцевої влади і показали її сильну залежність від рішень, що ухвалюються на центральному рівні. Обсяги сформованих власних доходів бюджетної системи усе ще залишаються недостатнім для забезпечення обороноздатності та безпеки держави, боротьби з агресором та реалізації важливих стратегічних планів і програм. Висока залежність України від зовнішнього фінансування в умовах повномасштабної війни є ключовим викликом для економічного суверенітету, а тому для переходу від моделі «виживання» до сталого розвитку державна політика має бути зосереджена на трьох стратегічних напрямках: оптимізація податкової політики, модернізація бюджетної політики, післявоєнне відновлення і стимулювання економіки та їх гармонізація з європейськими стандартами.

В цілому, враховуючи отримані за результатами наукових пошуків висновки, подальші дослідження вбачаємо у встановленні взаємозв'язку обсягів отриманих податкових надходжень, які надходять до бюджетів різних рівнів, з ключовими макроекономічними показниками, які використовуються для оцінки результативності окремих напрямів державної підтримки розвитку, та є ключовими індикаторами ефективності реалізованих реформ на середньо- та довгострокову перспективу.

Література

1. Даудова Г. В., Таукешева Т. Д. Доходи і видатки місцевих бюджетів як засіб розвитку територіальних громад. *Комунальне господарство міста: науково-технічний збірник, Серія: економічні науки*. 2019. Том 7. Вип. 153. С. 12-17. <https://doi.org/10.33042/2522-1809-2019-7-153-12-17>
2. Деменко О. Є. Особливості бюджетно-податкового регулювання при справлянні податку на доходи фізичних осіб в умовах воєнного стану. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2023. № 6. С. 151-156. <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2023.6.24>
3. Державний веб-портал бюджету для громадян (Open Budget). URL: <https://openbudget.gov.ua/>
4. Децентралізація в Україні. Офіційний сайт. URL: <https://decentralization.gov.ua/>
5. Карпишин Н. І., Ніпіаліди О.Ю. Податок на доходи фізичних осіб: практика та проблематика справляння в місцеві бюджети України. *Інноваційна економіка*. 2019. № 5-6. С. 169-174. <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2019.5-6.24>
6. Котіна Г. М., Степури М. М., Тіліченко Є. Г. Макроекономічні впливи на доходи місцевих бюджетів України: аналітичний зріз. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2018. Випуск 14, Т. 1. С. 241-253. <https://doi.org/10.15330/apred.1.14.241-253>
7. Логвіновська С. І., Кир'язова Т. О. Вплив податку на доходи фізичних осіб на формування доходів бюджету України. *Економіка. Фінанси. Право*. 2023. № 12. С. 44-47. <https://doi.org/10.37634/efp.2023.12.9>

8. Мартинюк Г. П., Мартинюк М. А. Податок на доходи фізичних осіб у контексті формування дохідної частини місцевих бюджетів. *БІЗНЕСІНФОРМ*. 2019. № 3. С. 309-314. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-3-309-314>
9. Михальчишин Н. Л., Фабрисова А. Д. Доходи місцевих бюджетів: проблеми формування. *Причорноморські економічні студії*. 2022. Випуск 77. С. 33-38. <https://doi.org/10.32782/bses.77-5>
10. Назаркевич І.Б., Шутко А.М. Роль податків у доходах державного бюджету України. *Молодий вчений*. 2022. № 9 (109). С. 139-143. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-9-109-30>
11. Савченко Н. Г., Шевченко С. О., Любчак І. С. Податкові надходження в системі формування зведеного бюджету України. *Ефективна економіка*. 2025. № 5. <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.5.71>
12. Славкова А. А. Податкові надходження в доходах місцевих бюджетів України та їх фіскальний потенціал. *БІЗНЕСІНФОРМ*. 2024. № 2. С. 210-220. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-2-210-220>
13. Стець О. В., Зубик А. О. Моделювання впливу динаміки зміни податкових ставок на доходи державного бюджету країни. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.12.109>
14. Тітенко З. М., Ворона А. В. Аналіз податкових надходжень в системі доходів бюджету України. *ЕКОНОМІКА ТА СУСПІЛЬСТВО*. 2021. Випуск 33. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-58>
15. Тіщенко І.В., Кушал І.М., Рудич М.В. Аналіз динаміки та структури прямих податків в Україні та їх вплив на доходи державного бюджету України. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2025. № 3 (289). С. 93-97. <https://doi.org/10.33216/1998-7927-2025-289-3-93-98>
16. Юрчишена Л. В., Борачук В. І. Аналіз фіскальної ефективності податку на доходи фізичних осіб та військового збору в місцевих бюджетах областей. *БІЗНЕСІНФОРМ*. 2023. № 10. С.302-314. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-10-302-314>
17. Natalia V. Trusova, Viktor P. Synchak, Liubov V. Borovik, Serhii V. Kostornoi, Iryna O. Chkan, Iryna V. Forkun. Fiscal Policy in a Decentralized Space of the Financial System of Ukraine. *International Journal of Criminology and Sociology*. 2020. Volume 9. P. 2891-2904. <https://doi.org/10.6000/1929-4409.2020.09.354>

References

1. Daudova H. V., Tauskesheva T. D. Dokhody i vydatky mistsevykh biudzhetyv yak zasib rozvytku terytorialnykh hromad. *Komunalne hospodarstvo mista: naukovo-tekhnichnyi zbirnyk, Seriya: ekonomichni nauky*. 2019. Tom 7. Vyp. 153. S. 12-17. <https://doi.org/10.33042/2522-1809-2019-7-153-12-17>
2. Demenko O. Ye. Osoblyvosti biudzhetho-podatkovoho rehulivannia pry spravlianni podatku na dokhody fizychnykh osib v umovakh voiennoho stanu. *Dniprovskiy naukoviy chasopys publichnoho upravlinnia, psykholohii, prava*. 2023. № 6. S. 151-156. <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2023.6.24>
3. Derzhavnyi veb-portal biudzhetu dlia hromadian (Open Budget). URL: <https://openbudget.gov.ua/>
4. Katsentralizatsiia v Ukraini. Ofitsiinyi sait. URL: <https://decentralization.gov.ua/>
5. Derpyshyn N. I., Nipialidi O.Yu. Podatok na dokhody fizychnykh osib: praktyka ta problematyka spravlianni v mistsevi biudzhety Ukrainy. *Innovatsiina ekonomika*. 2019. № 5-6. S. 169-174. <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2019.5-6.24>
6. Kotina H. M., Stepury M. M., Tilichenko Ye. H. Makroekonomichni vplyvy na dokhody mistsevykh biudzhetyv Ukrainy: analitychny zriz. *Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu*. 2018. Vypusk 14, T. 1. S. 241-253. <https://doi.org/10.15330/apred.1.14.241-253>
7. Lohvinovska S. I., Kyriazova T. O. Vplyv podatku na dokhody fizychnykh osib na formuvannia dokhodiv biudzhetu Ukrainy. *Ekonomika. Finansy. Pravo*. 2023. № 12. S. 44-47. <https://doi.org/10.37634/efp.2023.12.9>
8. Martyniuk H. P., Martyniuk M. A. Podatok na dokhody fizychnykh osib u konteksti formuvannia dokhidnoi chastyny mistsevykh biudzhetyv. *BIZNESINFORM*. 2019. № 3. S. 309-314. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-3-309-314>
9. Mykhalchyshyn N. L., Fabrysova A. D. Dokhody mistsevykh biudzhetyv: problemy formuvannia. *Prychornomorski ekonomichni studii*. 2022. Vypusk 77. S. 33-38. <https://doi.org/10.32782/bses.77-5>
10. Nazarkevych I.B., Shutko A.M. Rol podatkov u dokhodakh derzhavnoho biudzhetu Ukrainy. *Molodyi vchenyi*. 2022. № 9 (109). S. 139-143. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-9-109-30>
11. Savchenko N. H., Shevchenko S. O., Liubchak I. S. Podatkovy nadkhodzhenia v systemi formuvannia zvedenoho biudzhetu Ukrainy. *Efektivna ekonomika*. 2025. № 5. <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.5.71>
12. Slavkova A. A. Podatkovy nadkhodzhenia v dokhodakh mistsevykh biudzhetyv Ukrainy ta yikh fiskalniy potentsial. *BIZNESINFORM*. 2024. № 2. S. 210-220. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-2-210-220>
13. Stets O. V., Zubyk A. O. Modeliuvannia vplyvu dynamiky zminy podatkovykh stavok na dokhody derzhavnoho biudzhetu krainy. *Efektivna ekonomika*. 2020. № 12. <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.12.109>
14. Titenko Z. M., Vorona A. V. Analiz podatkovykh nadkhodzen v systemi dokhodiv biudzhetu Ukrainy. *EKONOMIKA TA SUSPILSTVO*. 2021. Vypusk 33. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-58>
15. Tishchenko I.V., Kushal I.M., Rudych M.V. Analiz dynamiky ta struktury priamykh podatkov v Ukraini ta yikh vplyv na dokhody derzhavnoho biudzhetu Ukrainy. *Visnyk Skhidnoukrainskoho natsionalnoho universytetu imeni Volodymyra Dalia*. 2025. № 3 (289). S. 93-97. <https://doi.org/10.33216/1998-7927-2025-289-3-93-98>
16. Yurchyshena L. V., Borachuk V. I. Analiz fiskalnoi efektyvnosti podatku na dokhody fizychnykh osib ta viiskovoho zboru v mistsevykh biudzhetah oblastei. *BIZNESINFORM*. 2023. № 10. S.302-314. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-10-302-314>
17. Natalia V. Trusova, Viktor P. Synchak, Liubov V. Borovik, Serhii V. Kostornoi, Iryna O. Chkan, Iryna V. Forkun. Fiscal Policy in a Decentralized Space of the Financial System of Ukraine. *International Journal of Criminology and Sociology*. 2020. Volume 9. P. 2891-2904. <https://doi.org/10.6000/1929-4409.2020.09.354>